

ביאור ההפטרה

הפטרת יו"ט א' של פסח

יהושע פרק ה פסוק ב' ופרק ו' פסוק א' ו-כו

בַּעֲתָהּ הָיָא אָמַר יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ חֲרָבוֹת צָרִים

סְכִינִים וְחֲרָבוֹת חֲדָיִם (ת"י) וְשׁוֹב מִלְּךָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִיתָ כִּי בַלִּיל צֵאתָם מִמִּצְרַיִם

נִמְוָלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל (רש"י), [נאמר לו' ה' ליהושע חזור פעם אחר פעם במחנה למול ולצוות על המילה (רד"ק עי"ש)]

[א]: וַיַּעַשׂ לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חֲרָבוֹת צָרִים סְכִינִים חֲדָיִם (מ"צ) וַיִּמָּל אֶת בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל אֶל גְּבַעַת הָעֶרְלוֹת וְנִקְרָא עַל שֵׁם הַמְּאוֹרֵעַ (מ"ד): דַּוָּזָה הַדָּבָר [ב] זֶה

חֲסִיבָה אֲשֶׁר בְּגִלְלָה מָל יְהוֹשֻׁעַ לְבַד אֶת כָּל הָעָם הֵיכָא מִמִּצְרַיִם

הַזְכָּרִים וְלֹא מָלוּ זֶה אֶת זֶה, כִּי כָּל אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה שֶׁהָיוּ כָּבֵד נִמְוָלִים וְרַאווִיִּים לְמוֹל

יָמָתוֹ בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם: הַכִּי דַק מְלִים הָיוּ (מ"ד)

עיונים והארות

א. ורבותינו אמרו שנית זו פריעת מילה שלא נתנה לאברהם אבינו (רש"י).
ב. על ידי דבור מל אותם, אמר להם סבורים אתם לירש את הארץ ערלים, לא כך נאמר את ארץ מגורייך (רש"י).

א. ורבותינו אמרו שנית זו פריעת מילה שלא נתנה לאברהם אבינו (רש"י).
ב. על ידי דבור מל אותם, אמר להם סבורים אתם לירש את הארץ ערלים, לא כך נאמר את ארץ מגורייך (רש"י).

כָּל הָעָם הַיִּצְאִים מִמִּצְרַיִם וְכָל הָעָם הַיִּלְדִּים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ
 בָּצִאתֶם מִמִּצְרַיִם לֹא מָלוּ וְלֹכֵן הָיָה צָרִיךְ לְמוֹל אוֹתָם יְהוֹשֻׁעַ: ^ו כִּי אֲרֻבְעִים
 שָׁנָה הָלַכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַד תָּם כָּל הַגּוֹי עַד שֶׁתָּם וּנְגַמְדוּ כָּל
 הָעָם אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיִּצְאִים מִמִּצְרַיִם וְאִם כֵּן לֹא הָיָה מִי מִהַנִּימּוּלִים שִׁמּוּל אַחֲרֵיהֶם
 (מ"ד), וְהִטְעָם שֶׁלֹּא נִשְׁאָר מִן הַיִּצְאִים מִמִּצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה בְּמַעֲשֵׂה
 הַמִּרְגְּלִים אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם לְבָלְתִּי הָרְאוֹתָם אֶת הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאֲבוֹתָם לָתֵת לָנוּ אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:
 וְאַתָּה בְּנִיָּהֶם אֲשֶׁר הֵקִים תַּחֲתָם וְהַעֲמִיד אוֹתָם בְּמִקְוָם אֹתָם מֶלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ
 כִּי עֲרֵלִים הָיוּ עַד זֶמֶן הַהוּא (מ"ד) כִּי לֹא מָלוּ אוֹתָם בַּדֶּרֶךְ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִשְׁבַּח
 רוּחַ צְפוֹנִית (רש"י לַעֲלֵי ב'): ^ח וַיְהִי כֵּן אֲשֶׁר תָּמוּ כָּל הַגּוֹי לְהַמּוֹל וַיֵּשְׁבוּ
 תַּחֲתָם בְּמִקְוָם בַּפְּחָנָה עַד חֵיֹתָם עַד שֶׁנִּרְפְּאוּ וְהִבְרִיאוּ (מ"ז): ^ט וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֵל יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גִּלּוֹתִי הַסִּירוֹתִי (רש"י) אֶת חֶרְפַּת מִצְרַיִם מֵעַלֵּיכֶם
 [ג] כִּי הַמִּצְרִים הָיוּ מַחְרִפִּים אֶתְכֶם וְאוֹמְרִים לָכֵן גַּם אֶתְּם עֲרֵלִים כְּמוֹנוֹ (מ"ד) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמִּקְוָם

עיונים והארות

מילה, וכשִׁמְלוּ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ וּבֵא אוֹתוֹ הָדֵם, הוֹסֵרָה אוֹתָהּ הַחֶרְפָּה שֶׁעֲדִיין עָרַב רַב שֶׁעָלוּ עִמָּוָה הָיוּ מוֹנִים לָהֶם, כִּךְ דֹּרֵשׁ ר' מֹשֶׁה הַדֶּרֶשׁ: גִּלּוֹתִי. הַסִּירוֹתִי, כְּמוֹ (תְּהִלִּים קִיט, כב) גַּל מַעֲלֵי חֶרְפָּה, (בְּרַאשִׁית כט, י) וַיִּגַּל אֶת הַבֶּן (רש"י).

ג. הַסִּירוֹתִי אֶת חֶרְפַּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים רֹאוּ כִּי רַעֲה נִגַּד פְּנִיכֶם, כּוֹכֵב אֶחָד יֵשׁ שִׁמּוֹ 'רַעֲה' וְהוּא סִימָן שֶׁל דֵּם, רוֹאִין אֲנוּ אוֹתוֹ עַלֵּיכֶם בְּמִדְבָּר, וְהוּא שֶׁאִמָּר מֹשֶׁה בְּמִדְבָּר (שְׁמוֹת לב, יב) לִמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרַעֲה הוֹצִיאָם, וְהֵם אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁהוּא דֵּם

הַהוּא גִלְגָּל עַל שֵׁם "גְּלוּתִי" שֶׁהוּא לֶשׁוֹן גִּלְגּוּל וְסִבּוּב (מ"צ) עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיַּחֲנוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח קֶרֶבֶן פֶּסַח בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב אַחֲרֵי חֲצוֹת הַיּוֹם קְרוֹי עֶרֶב (מ"ד) בְּעֶרְבוֹת בְּמִישׁוֹר: יְרִיחוֹ:
יֵאֱכָלוּ מִעֲבוּר מִתְּבוּאֹת וּדְגַן הָאָרֶץ (מ"צ) מִמַּחֲרַת יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל הַפֶּסַח
לְאַחֲרֵי הַקֶּרֶבֶת הָעוֹמֵר (מ"ד) מִצּוֹת וְקָלוֹי שְׁבוּלִים קְלוּיִים וְצִלְוִיִּים בֹּאֵשׁ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
בְּגוֹפּוֹ שֶׁל יוֹם וְלֹא בְּלִילָה שֶׁלִּפְנֵינוּ (מ"צ): יב וַיִּשְׁבֹּת וּפְסָק (ת"י) הַמָּוֶן מִמַּחֲרַת וְאַפִּילוּ שְׁמִפְטִירַת
מֹשֶׁה בִּשְׁבַעַת בָּאֲדָר פֶּסֶק הַמָּוֶן מִלִּידָד, מְכַל מְקוֹם הָיוּ נִיזוֹנִים בְּנֵי מִהֶמֶן שֶׁבְּכִלְיָהֶם, וּבְאַכְלָם מִעֲבוּר
הָאָרֶץ וְלֹא הָיָה עוֹד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מֶזֶן לָכֵן (מ"ד) וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאֹת
אֶרֶץ כְּנָעַן בִּשְׁנֵה הַהֵיכָל: יג וַיְהִי בַּהֲיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ בְּגִבּוֹל יְרִיחוֹ
וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנֵה אִישׁ עֹמֵד לִנְגִידוֹ וְחָרְבוֹ שְׁלוֹפָה [נְחֻלְצָה
מִתְעַרָה (מ"צ)] בִּידּוֹ וַיִּלֶּךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אֹתָהּ הָאֵם בֹּאת
לְעֻזּוֹר לָנוּ אִם לְצָרֵינוּ אוֹ בִּאֲמַת לְעֻזּוֹר לְאוֹיְבֵינוּ (מ"ד): יד וַיֹּאמֶר לֹא בֹאתִי לְעֻזּוֹר לְאוֹיְבֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי שָׂר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים צָבָא יְהוָה (מ"ד) עָתָה בֹאתִי לְעֻזְרָתְךָ כִּי
אֵין אָדָם יָכוֹל לְהִלָּחֵם עַל יְרִיחוֹ וְלִתְּפֹשֶׁה וְלִהְפִּיל הַחוּמָה (רש"י) וַיַּפֵּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פָּנָיו אֶרְצָה
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֶל עַבְדּוֹ וְהִנְנִי לְקִיּוּמָם כַּעֲבַד הַמְּקִיִּים
דְּבֵרֵי הָאֲדוֹן (מ"ד): טו וַיֹּאמֶר שָׂר צָבָא יְהוָה מֵלָאךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִנֵּקְרָאִים צָבָא ה', וּמִיכָאֵל
הָיָה (רש"י) אֶל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁל חֶסֶד וְחֻלּוֹן (מ"צ) נַעֲלָךְ מַעַל רַגְלְךָ כִּי הַמְּקוֹם

**אֲשֶׁר אֶתָּה עֹמֵד עָלָיו קִדָּשׁ הוּא וּמִהֲרָאוּי לַעֲמֹוד עָלָיו יִחַף (מ"ד) וַיַּעַשׂ
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן:**

פֶּרֶק ו - א וַיִּרְיָחוּ סִנְגֶּרֶת וּמִסְנְגֶּרֶת ר"ל מעולם היתה סגורה בדלתים ובריח ועתה הוסיפו לחזק
אותה ביותר בחומה דלתיים ובריח **בְּפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** שבאו לצור עליה, וגם **אֵין יוֹצֵא
וְאֵין בָּא** כדי שאיש לא יראם את מבוא העיר (מ"ד):

כִּי וַיְהִי יְהוָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוּ בְּכָל הָאָרֶץ שמו התפרסם בכל העולם: